

ប្តី

ពាក្យកាព្យជាព្រះរាជនិពន្ធនៃ ព្រះបាទសម្តេចព្រះហរិរក្សរាមា ឥស្សរាធិបតី ព្រះបរមកោដ្ឋ (ព្រះអង្គដួង) ដែលទ្រង់និពន្ធចប់ស្រេចនៅថ្ងៃសៅរ៍៨រោចខែមាយ ឆ្នាំរកានពូស័ក ព.ស ២៣៨០ កាលព្រះអង្គមានព្រះជន្មគម្រប់ ៤១ វស្សា, យើងស្រង់ព្រះរាជនិពន្ធនោះយកមកទុកជាព្រះកេរ្តិ៍ក្នុងវចនានុក្រមខ្មែរនេះ ចំពោះតែត្រង់ពាក្យថ្ងៃដំបូងគតិ ៥យ៉ាង ដែលបុរសជាប្តីត្រូវប្រតិបត្តិចំពោះស្ត្រីជាប្រពន្ធប៉ុណ្ណោះ, មិនមានសេចក្តីវែងណាស់ណាទេ, ដូចតទៅនេះគឺ កតមេហិ បញ្ចគតិ- ហិ សាមិកា ភរិយាស- ង្គហាធម្មា ប្រែ តាមអត្ថា-ធិប្បាយបាលី ។ ថាប្រុសឯណា នឹងមានភរិយាលោកឲ្យចេះក្តី ទាំងប្រាំចំពោះ សង្គ្រោះចិត្តស្រី ប្រពន្ធប្រក្រតី ដូចធម៌សម្តែង ។ បើប្តីឯណា ពុំកាន់ភរិយា ទាំងប្រាំនេះឯង ហៅប្តីទុជន ជួលនំក្រែលែង ចេះតែកំហែងចិត្តប្រពន្ធពិត ។ បើប្តីកាន់ច្បាប់ ទាំងប្រាំនេះខ្ជាប់ ហៅប្តីសុចរិត បម្រុងភរិយា ដោយនាក្រមក្រឹត្យ ប្រសើរពេកពិត ឥតអ្វីផ្ទឹមឡើយ ។ អស់ប្រុសទាំងឡាយ ចូរចាំអធិប្បាយ ច្បាប់នេះជាត្រឹម ទុកគ្រប់ប្រុសប្រាណ កុំមានកន្តើយ មានប្រពន្ធហើយ ជាសុខសម្រាន្ត ។ មួយគឺហៅប្តី ឲ្យប្រើសំដី នឹងប្រពន្ធមាន ពាក្យទន់ពីរោះ ស្មើស្មោះ ដោយក្បាន សរសើររាប់អាន តាមសព្វវាចា ។ មួយគឺប្រពន្ធ ខុសឆ្គងស្រាលធ្ងន់ កុំជេរផ្កាសា ទាត់ជាក់ជៀលដំ ដូចខ្ញុំអាត្មា កុំស្តីដើមថា ឲ្យពួសាយស័ព្ទ ។ មួយគឺបានធន ប្រគល់ប្រពន្ធ ទុកជាកំរណ្តាប់ ទាំងគ្រឿងអាហារ ជាការស្រីផ្តាប់ រៀបចំសម្រាប់ថែទាំរក្សា ។ មួយគឺកុំផ្ទង់ កុំខំតែប- ង្កើតកូនហើយថា ប្រពន្ធសុខចិត្ត ឲ្យគិតប្រាថ្នារួសរកទ្រព្យា សម្រាប់ឲ្យផង ។ មួយគឺឲ្យចាប់ ស្រឡាញ់ឲ្យខ្ជាប់ កុំជិនណាយហោង បើមានប្រពន្ធ- ទៀតកុំប៉ុនប៉ង ស្រឡាញ់ ស្នេហ៍ស្នង ឲ្យស្មើមុខឡើយ ។ សម្តែងសេចក្តី គ្រប់ប្រាំវិថី ចែងចប់ស្រេចហើយ ឲ្យអស់ប្រុសផង ចាំចងជាត្រឹម ផ្ទង់កុំ

កន្លើយ ចោលច្បាប់បុរាណ ។ បើប្រុសឯណា ពុំផ្ទង់ចិន្តា ដូចធម៌ទូន្មាន នៅនឹង
ភរិយា គ្មានជាសុខសាន្ត ហិនហោចធនធាន ទាស់ទែងលែងគ្នា ។ ឯវិស័យចិត្ត អស់
ស្រីផងពិត មានប្តីប្រាថ្នា អំពើទាំងប្រាំ នេះចាំចិន្តា គ្រប់ចិត្តភរិយា នៅនាលោកិយ ។
បើខ្លះអំពើ- ណាមួយហើយតើ ប្រពន្ធជាប្តី ចិត្តពុំត្រូវត្រង់ ពុំគង់មេត្រី តូចចិត្តស្វាមី
អាក់អន់ពុំស្មោះ លោកឲ្យប្រុសផង គន់គិតស្អប់គ្រង ផ្ទង់ចិត្តសង្រ្គោះ- ប្រពន្ធឲ្យពិត
ដោយក្រឹត្យប្រាំនោះ ប្រពន្ធក៏ស្មោះ- ចិត្តចូលមូលឯង ។ កុំគិតតែយក- ប្រពន្ធបាន
មក គ្រាន់'ឱបប្រលែង បង្កើតតែកូន សោះ សូន្យធនធេង លោក ឲ្យគិតក្រែង
ដំណៀលនិន្ទា ។ ធម្មតាជាប្តី បានទ្រព្យធនអ្វី ឬយសសក្តា តែងនៅសុខសឹង- ទីពឹង
ផងគ្នា ព្រោះ ដ្បិតភរិយា កាន់ ក្តីសុចរិត ។ អំពើច្នោះហោង ឲ្យអស់ប្រុសផង ចង់ចាំ
ក្នុងចិត្ត តាម ធម៌ទូន្មាន គ្រប់ប្រាណាប្រុសពិត ទុកជាក្រមក្រិក្យ ច្បាប់ ច្បាស់តទៅ ។
អង្គអញ្ជរចនា សេចក្តីកាព្យា តាម ច្បាប់ទុកនៅ ក្នុងព្រះបាលី សេចក្តីជ្រាលជ្រៅ ពុំ
ហ៊ានសៅដៅ លើកលែងងាយងាយ ។ ឧស្សាហ៍ខំប្រុង ប្រែរករើសក្នុង គម្ពីរនិកាយ
អង្គកថា ដីកាបរិយាយ និបាតទាំងឡាយ មកផ្សំស្រដី ។ ជាច្បាប់ទុកត ដំណឹងតំណ
ដំណើរស្ត្រី ឲ្យ ជាក់ប្រាកដ ដោយបទបាលី គ្រាន់'អស់ប្រុសស្រី រើសរៀនរកផ្លូវ ។
ច្បាប់នេះប្រសើរ ដំណឹងដំណើរ ទំនងនេះកូរ ជា ច្បាប់ប្រាកដ ដោយបទត្រឹមត្រូវ
គួរយើងឥឡូវ ប្រតិបត្តិរក្សា ។ គួររៀនឲ្យស្អាត ឲ្យចាំរត់មាត់ ជាក់ក្នុងចិន្តា គ្រាន់'នឹង
ប្រិតប្រៀន បង្រៀនអាត្មា តាម ដោយគាថា នេះ ឯងតទៅ ។ ចែងចប់អភិប្រាយ
ដោយអត្ថបរិយាយ សូរេចថ្ងៃសៅរ៍ ប្រាំបីរោចឯ នាខែមាយនៅ ឆ្នាំរកាត្រូវ នព្វស័ក
ស្រេចហោង ។១៧»

«ដកស្រង់ចេញពីវចនានុក្រមខ្មែររបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជោតញ្ញាណោ ជួន ណាត ត្រង់ពាក្យថា «ប្តី» »

ភិក្ខុ ស្វាត សាលៀម